

336. 216

2-11

17 FEB 2010

ՀԱՄԱՊԱՏԱՐԱՆԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՏԵԿՆԻԿԱԿԱՆ
Ս. ԿՈՍՏԱՆԾԱՆ

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

ԱՌԱՆՁԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՐԿԻ
ՅԵՆԹԱԿԱ ՅԵԿԱՄՈՒՏԸ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԵՎՈՎ
ՀԱՇՎԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ

§ 1. Գյուղհաշվառու հանձնաժողովները՝ կազմելով անհատական կարգով հարկման յենթակա անտեսությունների, ցուցակը, պետք է վերջին նրանց իրական յեկամուտները հետեյալ ձևով և գրեն արձանագրության (ձև № Ա) մէջ: Յուրաքանչյուր անտեսության յեկամուտը վերջելու ժամանակ պետք է ներկա լինի անտեսության տերը: Այդ աշխատանքը գյուղում կատարվում է գավառակի հարկային հանձնաժողովի ներկայացուցչի անպայման մասնակցութեամբ: Գյուղհաշվառու հանձնաժողովի կազմած արձանագրությունը և յեկամուտի հաշիվները պետք է ստուգի և հաստատի գավառակի ու գավառի հարկային հանձնաժողովը: Յեթի հնարավոր չի լինի յեկամուտը հաշվելու աշխատանքները կատարելը գյուղում, այդ աշխատանքները կարելի յե կատարել գավառակի կենտրոնում, տնտիւրոջ և տվյալ գյուղի հաշվառու հանձնաժողովի նախագահի անուղղման մասնակցութեամբ, գավառակի յեն հանձնաժողովի նիստում:

§ 2. Յեկամուտն անհատական կարգով վերջելու ժամանակ պետք է հաշիվ տանել նախընթաց տարվա, ապրիլի 1928 թ. մայիսի 1-ից մինչև 1929 թ. մայիսի 1-ը, անտեսության թի գյուղանտեսական և թի վոչ-գյուղանտեսական յեկամուտները, նկատի ունենալով անցյալ տարվա հաշիվ տուած յեկամուտի աղբյուրները:

Ծանոթութիւն.—Յեթե տնտեսութեան անցյալ տարվա ընթացքում (մինչև 1929 թ. մայիսի 1-ը) տարեբարձր աղետից խոշոր վնասներ և կրել, նրա յեկամութեան հաշվելիս պետք է նկատի առնել հաշվառման մոմենտին, նրա տնտեսութեան մեջ յեղած յեկամութեան աղբյուրները:

Որքանակ՝ տնտեսութեան մինչև 1929 թ. հունվար ամիսն ունեւր 1.500 գլուխ վոչխար, հունվարին 1.000 վոչխարը սատկել էն: Ներկայումս տնտեսութեան ունի միայն 500 վոչխար: Տնտեսութեան յեկամութեան հաշվելիս պետք է նկատի առնենալ միայն 500 վոչխարը: Վերջիս պետք է նկատի առնենալ միայն 500 վոչխարը: Բարձրագոյն հաշմանի չե, թե այդ վոչխարներէց այս վորովհետև հայտնի չե, թե այդ վոչխարներէց այս տարի վորքան յեկամութեան կտացվի, պետք է վերցնել տարի վորքան յեկամութեան կտացվի: Յենթադրենք, նրանց անցյալ տարվա յեկամութեան տարի յորքան չանձնաժողովը վորոշեց, վոր անցյալ տարի յորքան ընդհանր վոչխարից ստացվել է 3 փ. կաթ և 4 ֆունտ բուրդ: Այդ 3 փութ կաթը և 4 ֆունտ բուրդը պետք է բազմապատկվի 500 վոչխարի վրա և այդ ձևով վորոշվի տնտեսութեան ստացված մթերքների քանակը, վորը պետք է գնահատել նույնպէս անցյալ տարվա գներով:

§ 3. Յեկամութեան վորոշելիս պետք է հաշվել տնտեսութեան բոլոր յեկամութեան աղբյուրներէց ստացված յեկամութեան, յեթե նույնիսկ գյուղատնտեսական այդ աղբյուրները հարկի չեն յենթարկվում (որքանակ՝ չեքամապահութեանը և այլն):

§ 4. Անհատական կարգով վորոշված գյուղատնտեսական յեկամութեան գումարը նորմաներով հաշված յեկամութեան գումարից չպետք է դերապանցի, ավելի քան 75 տոկոսով:

Յեթե անհատական կարգով վորոշված յեկամութեան գումարը նորմատիվ յեկամութեան պակաս է, հարկը պետք է հաշվել նորմատիվ յեկամութեան:

Այս դեպքում անհատական կարգով հաշված անցյալ տարվա յեկամութեան պետք է համեմատել այս տարվա նորմատիվ ձևով հաշված յեկամութեան գումարի հետ:

Շեքամապահութեանը և այլ տեսակի յեկամութեանը, վորոնց համար նորմա չի սահմանման, պետք է հաշվել իրրե վոչ գյուղատնտեսական յեկամութեան:

§ 5. Տնտեսութեան յեկամութեան անհատական կարգով վորոշելու

յու ժամանակ գյուղական հաշվառու հանձնաժողովները վորոշում են ամեն մի աղբյուրից ստացվող ընդհանուր յեկամութեան գումարը, տղա ծախսերի գումարը և հանելով ծախսերի գումարն ընդհանուր յեկամութեան գումարից, վորոշում են տնտեսութեան հարկման յենթակա յեկամութեան գումարը:

§ 6. Ընդհանուր յեկամութեան գումարը վորոշելու ժամանակ պետք է նկատի առնել տնտեսութեան ստացած բերքի կամ մթերքի քանակը, վորակը, վաճառելու ժամանակը, վայրը և գինը, տնտեսութեանը վարելու ձևերն և այլն:

Հրահանգի հետեյալ կետերում մանրամասն բացատրվում է յեկամութեան հաշվելու ձևը:

§ 7. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՒՅՍԵՐ.

Ա. Ընդհանուր յեկամութեան.

1. Բերքը.—Յեկամութեան չափը հաշվելու համար, պետք է վերցնել անցյալ հարկային տարվա ընթացքում հացահատիկային բույսի տարածութեանը և մեկ դեկայտինից ստացած բերքը, վորը բազմապատկելով տարածութեան վրա ստացվում է ամբողջ բերքի քանակը:

Բացի հացահատիկներից, ամեն տեսակի հացահատիկային ցանքերը տալիս են նաև դարման: Մեկ դեկայտին աշնանացան ցորենից կամ դարձանացան դարուց ստացած դարմանը միջին հաշվով 11½-ից մինչև 2 անգամ ավելի յե լինում քան նույն հացահատիկների բերքը մեկ դեկայտինից: Իսկ դարձանացան ցորենից—11½-ից մինչև 2½ անգամ ավելի—նայած չրջաններին: Ստացված դարմանի քանակը պետք է վորոշել այդ նորմաների սահմաններում:

2. Գները.—Տնտեսութեան արտադրած այն մթերքները, վորոնք գործադրվում են սեփական կարիքների համար, պետք է հաշվել հետեյալ գներով՝ ցորենը, համարը և մյուս արժեքավոր հացահատիկային բույսերը—1 ո. 80 կ. մեկ փիթի համար: Գարին, տարեկանը, վարսակը, կորեկը և մյուս եփանաղին հացահատիկային բույսերը—1 ո. 20 կ.:

Յեթե տնտեսութեան ունի մթերքների ավելցուկ, վորը վաճառում է, գրանց արժեքը պետք է հաշվել այն միջին գներով, վորոնք գոյութեան ունեյին տվյալ չրջանում, հացամթերքների համար՝ մարտ—ապրիլ ամիսներին, դարմանի համար՝ փետրվար—

մարտ ամիսներին, յետևանքով ինչպես և վերջինս չի ապացուցի վաճառքի ուրիշ ժամանակը և զինքը:

Բ. Ծ ա խ ս ը.

Ընդհանուր յեկամտից դուրս պետք է դալ հետևյալ ծախսերը՝

1. Սերմի արժեքն իսկական գնով (արժեքավոր հացահատիկը—1 ս. 80 կ., եթանագինը—1 ս. 20 կ.):

2. Վարձու աշխատանքի արժեքը, յետև ընտանիքի աշխատանքի անդամների աշխատանքն ոգտադործելուց հետո անհրաժեշտ և լինում վարձել բանվորները:

3. Քամհարների, տրակտորների, գութանի, կալսող և այլ մեքենաների համար վճարած վարձը:

4. Վարձու լծկան անասուններով կատարած աշխատանքների համար վճարած գումարը (այն ե՝ վարելու, ցանելու, կալսելու և այլն) պետք է դուրս գալ ամեն մշակույթի ընդհանուր յեկամտից:

5. Այն վայրերում, վորտեղ գոյություն ունեն ջրովի ցանքեր, ծախսերի մեջ պետք է հաշվել նաև հող ջրելու ծախսերը, այսինքն՝ 1928—29 թ. ջրային տուրքի վճարները:

6. Դաշտային պահակի վարձը, վորը վճարել է տվյալ տնտեսությունն անցյալ տարի և այլ նման ծախսեր:

Յետև կլինեն այնպիսի փաստացի կատարված ծախսեր, ինչպես որինակ սերմն անտահանելու, վարձված անասունի կամ ապահովագրական և այլ ծախսեր, այդպիսիները պետք է դուրս գալ ընդհանուր յեկամտից:

Այն դեպքերում, յերբ հիշված ծախսերից վորեւ մեկը տվյալ տնտեսության մեջ չի կատարված, այդպիսին հաշվի չպետք է առնել:

§ 8. ԽՈՏՀԱՐՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՅԱՆՈՎԻ ԽՈՏԱԲՈՒՅՍԵՐԸ.

Ա. Ընդհանուր յեկամուտ.

1. Բերքը.—Յեկամտի չափը վորոշելու համար պետք է նկատի առնել անցյալ հարկային տարվա ընթացքում խոտհարքի և ցանովի խոտարույների տարածությունը և նույն հարկային տարվա այդ բույսերի մեկ ղեռյատինից ստացած բերքը, վորը բազմապատկելով համապատասխան մշակույթի տարածության վրա, ստացվում է ամբողջ բերքի չափը: Տնտեսության սեփական կարիքների համար գործադրած (անասուններին կերակրելու) խոտի և

ցանովի խոտարույների արժեքը պետք է հաշվել հետևյալ գներով՝ ցանովի խոտարույները—40 կ. և բնական խոտը 30 կ. փութը:

Տնտեսության վաճառած խոտը և ցանովի խոտարույների արժեքը պետք է հաշվել այն գներով, վորոնք գոյություն ունեյին տվյալ ջրջանում 1929 թվի հունվար-մարտ ամիսներում, յետև միայն փաստացի տվյալների հիման վրա չի ապացուցվի վաճառքի ուրիշ ժամանակը և զինքը:

Բ. Ծ ա խ ս ը.

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել՝

1. Ցանովի խոտարույների սերմի արժեքը (այն խոտարույների սերմի արժեքը, վորոնք ցանվում են մեկ անգամ և բերք են տալիս մի չափ տարինը (որինակ առվույտը), պետք է բաժանել մի քանի տարվա մեջ (յետևադրենք՝ վեց տարվա մեջ) և տվյալ տարում ծախսերի մեջ հաշվել միայն մեկ մասը (վեցերորդ մասը):

2. Վարձու լծկան անասուններով կատարած աշխատանքի համար վճարած գումարը (սեփական անասունների արժեքը ծախսերի մեջ չպետք է հաշվել):

3. Ցանովի խոտարույների և ջրովի խոտահարքները ջրելու համար կատարվող ծախսերը (ջրային տուրքի վճարները):

§ 9. ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆԵՐ.

Ա. Ընդհանուր յեկամուտ.

1. Բերքը.—Յեկամտի չափը վորոշելու համար պետք է նկատի առնել անցյալ 1928—29 հարկային տարում խաղողի այգիների տարածությունը և մեկ ղեռյատինից ստացած բերքի չափը, վորը բազմապատկելով տարածության վրա, ստացվում է ամբողջ բերքի քանակը:

Խաղողի այգու մեջ յեղած պտղատու ծառերից ստացվող բերքը նույնպես պետք է հաշվել յեկամտի մեջ:

2. Գները.—Խաղողի և պտուղների այն մասը, վորը հանձնված է մթերող կոոպերատիվ կամ պետական հիմնարկներին կամ գործադրված է տնտեսության կարիքների համար պետք է հաշվել մթերման կայուն գներով:

Մասնավոր անձանց վաճառած խաղողը և պտուղները պետք է հաշվել ջրջանի պատ շուկայում գոյություն ունեցող գներով այն

ժամանակամիջոցում, յերբ վաճառվում և չըջանում բերքի մեծագույն մասը: Յեթե խաղողից կամ ջեջից գինի կամ ողի յեն պատրաստում, պետք և հաշվել վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունք: Վոչ-գյուղատնտեսական զբաղմունքներից ստացած յեկամոր զուամարը վորոշելու ժամանակ պետք և ղեկավարվել զբա համար հրատարակված հատուկ հրահանգով, ըստ վորում, մյուս ծախսերի հետ միասին պետք և զուրս գալ ընդհանուր յեկամորից խաղողի այն արժեքը, վորը հաշված և գյուղատնտեսական յեկամուաների մեջ (խաղողի աշգինների յեկամուոր վորոշելու ժամանակ):

Այդուց ստացած խոտի արժեքը—իրբե յեկամուոր, պետք և հաշվել, յեթե տնտեսությունն ոգտագործում և այդ իր անասունների կերի համար վուրթը 30 կոպ.: Յեթե տնտեսությունն անասուն չունի և խոտը վաճառում և, այդ խոտի արժեքը պետք և հաշվել փաստացի վաճառքի գներով:

Բ. Ծ ա խ ս ը .

1. Տնտեսության սեփական անասունների ոգնությամբ, մարդու կատարած բոլոր աշխատանքների արժեքը ծախսերի մեջ չպետք և հաշվել:

2. Ծախսերի մեջ պետք և հաշվել վարձու աշխատանքի արժեքը, յեթե ընտանիքի աշխատունակ անդամների աշխատանքն ոգտագործելուց հետո անհրաժեշտ և լինում վարձել բանվորներ:

3. Ծախսերի մեջ պետք և հաշվել նաև այգին ջրելու հետ կապված ծախքերը՝ ջրային տուրքի վճարները:

4. Այգեգործական գանազան գործիքների, նաև այգին բժշկելու գործիքների և խճարների չիջման (амортизация) ծախսերը:

Ծիջման ծախսի համար ամեն տարի պետք և զուրս գալ յեկամորից մի վորոշ զուամար, վորը մի քանի տարում պետք և կադմի գործիքները նորոգելու անհրաժեշտ զուամարը:

Յեթե խճարները պատրաստվում են սեփական այգու ծառերից, նրանց չիջման ծախսերը հաշվի չեն առնվում:

5. Այդու բժշկության համար գանազան նյութերի արժեքը (պղնձաբջառ, ծծումբ և այլն):

Այնտեղ, վորտեղ խճարներ չեն գործադրվում կամ այգու բժշկություն չի կատարվում, վերահիշյալ ծախսերը յեկամորի գումարից չպետք և հանել:

§ 10. ԲԱՄԲԱԿ .

Ա. Ընդհանուր յեկամուոր .

Յեկամուոր վորոշելու համար պետք և ընդունել անցյալ տարվա կարտոֆիլի ցանքի տարածությունը և ստացած բերքի չափը, ապա բաղմապատկելով բերքը տարածության վրա, ստանալ ամբողջ բերքի քանակը: Բամբակի արժեքը վորոշելու համար պետք և ամբողջ բերքը բաղմապատկել չաքամբակի մի հաստատած կալուն գներով:

Բ. Ծ ա խ ս ը .

Ծախսերի մեջ պետք և հաշվել՝

1) սերմի արժեքը .

2) վարձու աշխատանքի արժեքը, յեթե ընտանիքի աշխատունակ անդամների աշխատանքն ոգտագործելուց հետո անհրաժեշտ և լինում վարձել բանվորներ .

3) վարձու անասունների կամ տրակտորի վարձի գինը .

4) հողը պարարտացնելու և ջրելու ծախսերը:

Մարդու ոգնությամբ սեփական անասունի կատարած աշխատանքի արժեքն իրբե ծախս յեկամորից չպետք և հանել:

§ 11. ԿԱՐՏՈՖԻԼ .

Ա. Ընդհանուր յեկամուոր .

Յեկամուոր վորոշելու համար պետք և ընդունել անցյալ տարվա կարտոֆիլի ցանքի տարածությունը և ստացած բերքի չափը—ապա բաղմապատկելով բերքը տարածության վրա, ստանալ ամբողջ բերքի քանակը: Կարտոֆիլի արժեքը վորոշելու համար պետք և վերցնել չուկայի միջին գներն այն ժամանակամիջոցում, յերբ վաճառվում և չըջանում բերքի մեծագույն մասը: Տնտեսության կարիքների համար գործածված կարտոֆիլը (սերմի, ուտելու, կերի համար և այլն) պետք և հաշվել վուրթը 40 կոպեկով:

Բ. Ծ ա խ ս ը .

Ծախսերի մեջ պետք և հաշվել՝

1) սերմի արժեքը .

2) վարձու աշխատանքի արժեքը, յեթե ընտանիքի աշխատունակ անդամների աշխատանքն ոգտագործելուց հետո անհրաժեշտ և լինում վարձել բանվորներ .

նակ անդամների աշխատանքն ուղտադորձելուց հետո անհրաժեշտ է լինում վարձել բանվորներ։

3) վարձու լծկան անասուններով կտտարած աշխատանքի համար վճարած գումարը։

§ 12. ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՅՆԵՐ ՅԵՎ ԲՈՍՏԱՆՆԵՐ.

Ա. Ընդհանուր յեկամուտ.

Յեկամտի չափը վորոչելու համար պետք է վերցնել 1928—29 հարկային տարում բանջարանոցների և բոստանների տարածությունը և մեկ զեկայտինից ստացած բերքը, վորը բազմապատկելով տարածության վրա, ստացվում է ամբողջ բերքի քանակը։

Բերքի վաճառվող մասի արժեքը հաշվելիս պետք է ընդունել այն գները, վորով տնտեսությունը փաստացի վաճառել է։ Գները վորոչելու ժամանակ պետք է նկատի ունենալ չուկային մաս լինելը. յեթե վաճառքի համար չուկան մոտիկ է, ապա ապրանքի յեկամուտն ավելի բարձր պետք է հաշվել և ընդհանրապես, վորքան հնուս յե չուկան, այնքան պակաս։

Յեթե բանջարանոցների միջերեքները գործադրվում են տնտեսության սեփական կարիքների համար, արժեքը պետք է հաշվել տվյալ չրջանի և չուկայի միջին գներով, բերքը հավաքելու ժամանակ։

Բ. Ծ ա խ ս ւ ը.

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել՝

1) սերմն իր իսկական արժեքով.

2) վարձու լծկան անասունների ոգնությունը կատարած աշխատանքների արժեքը. (սեփական տնտեսության անասունների ոգնությունը կատարած աշխատանքների արժեքն իրրե ծախս չպետք է հաշվել).

3) վարձու աշխատանքի արժեքը, յեթե ընտանիքի աշխատանակ անդամների աշխատանքն ուղտադորձելուց հետո անհրաժեշտ է լինում վարձել բանվորներ։

§ 13. ԽՈՇՈՐ ԿԱՐՆԱՏՈՒ ՅԵՎ ՄՅՈՒՍ ՏԵՍԱԿԻ ԽՈՇՈՐ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԸ.

Ա. Ընդհանուր յեկամուտ.

1. Այս խմբի մեջ մտնում են՝ բոլոր խոշոր յեղջուրավոր անասունները, բացի 4 տարեկանից բարձր լծկան յեզներից և գո-

մեջներից։ Յերիտասարդ խոշոր անասունների և բուզանքի վոր յեկամուտը և վոր էլ ծախսը չպետք է հաշվել։ Կովերի յեկամուտը պետք է հաշվել միայն կաթից։ Պետք է հաշվել անցյալ տարի կթված կովերից փաստացի ստացած կաթի քանակը։

2. Գները.—կաթի արժեքը պետք է հաշվել անցյալ տարի գոյություն ունեցած գներով։

ա) Այնտեղ, վորտեղ գոյություն ունեն պանրի գործարաններ, դարնան և ամառվա ընթացքում կաթը գնահատվում է այդ գործարաններին կից կաթ հավաքող կայանների սահմանած գներով։ Իսկ աշնանը և ձմեռը կաթը գնահատվում է 2 ո. փութը։

Կաթի այն մասը, վորը գործադրվում է տնտեսության կողմից իր սեփական կարիքների համար, պետք է գնահատել միջին հաշվով փութը 1 ուր., հաշվելով տարեկան ամեն չնչին 6 փութ։

բ) Այն վայրերում, վորտեղ կաթը կազմակերպված ձևով փոխադրվում է քաղաքներ, կաթի արժեքը պետք է հաշվել կաթ հավաքելու համար կազմակերպված կայանների սահմանված գներով, նույնիսկ այն դեպքերում, յեթե տնտեսությունը հանձնում է կաթ այդ կայաններն ուրիշ միջոցով։

գ) Այն դեպքերում, յերբ տնտեսությունը հնարավորություն չունի, կամ չի ցանկացել կաթ վաճառել կաթի կայանների միջոցով, կաթի արժեքը պետք է հաշվել փութը 2 ուրվրով։

Բ. Ծ ա խ ս ը.

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել՝ 1) արածացնելու արտավայրերի վարձը և այլ ծախսեր, ընդամենը 10 ուրվուց վոր ավելի և 2) անասունների կերը։

Սեփական տնտեսության խոտը և դարմանը անասունների կերի համար պետք է հաշվել այն գներով, վորով նրանք հաշված են դաշտամշակության և մարգագործության մեջ, այսինքն դարմանը 20 կոպ., իսկ խոտը 30—40 կոպ.։

Գնած դարմանի արժեքը պետք է հաշվել այն գներով, վորոնք գոյություն ունեյին 1928 թ. հուլիս—հոկտեմբեր ամիսների ընթացքում։

Գնած խոտի արժեքը պետք է հաշվել հուլիս—հոկտեմբեր ամիսների գներով։

Սեփական տնտեսության դարին, վորով կերակրվում են անասունները, ծախսերի մեջ պետք է հաշվել 1 ո. 20 կ. փութը։ Իսկ գնած դարին պետք է հաշվել հուլիս—հոկտեմբեր ամիսների

միջին գներով: Քուսպի արժեքը պետք է հաշվել վարկային ընկել-
լությունների արտելներին կամ ալլ հիմնարկների կայուն գներով:

Գնվող կերի արժեքը պետք է վորոշել փաստացի, այդ նպա-
տակի համար գնած քանակի համաձայն:

Ծանոթութուն.—Այն տնտեսություններում, վորոնք պա-
հում են անասուններ հատկապես վաճառելու համար
(մսացու), նրանց յեկամուտը պետք է հաշվի առնել ա-
ռանձին, հետևյալ ձևով՝ տնտեսության մեջ գնահատ-
վում են բոլոր վերոհիշյալ նպատակի համար պահվող
անասունները գնման գներով և ապա այդ նույն անա-
սունները գնահատվում են վաճառքի գներով: Անա-
սունների վաճառքի արժեքից հանվում է գնման արժե-
քը և նրանց պահելու հետ կապված ծախսերը և մնա-
ցած գումարը պետք է համարել այդ տնտեսության
մսացու անասուններից ստացած յեկամուտը:

§ 14. ԲԱՆՎՈՐ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ՏՐԱԿՏՈՐ.

Այս խմբի մեջ մտնում են՝ ա) յեղները և գոմեշները, բ) ձիերը
և ջորիները, գ) ուղտերը, և) եղերը:

Յեղներից, գոմեշներից, ձիերից, ջորիներից, ուղտերից և ե-
ղերից գուտ յեկամուտ պետք է հաշվել տվյալ գյուղի համար սահ-
մանված նորմաներով:

Տրակտորից ստացած յեկամուտը վորոշելու համար պետք է
նկատի ունենալ ինչպես իր սեփական, նույնպես և ուրիշների տըն-
տեսությունների մեջ ոգտագործելուց ստացած յեկամուտը:

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել տրակտորի չիջման (а м о р-
т и з а ц и я) ծախսը, նրա արժեքի 10%—ի չափով և տրակտորը
բանեցնելու համար կատարվող ծախսերը:

Որինակ՝ Արշավիր Մելքումյանն ունի տրակտոր: Այդ տրակ-
տորի ոգնությամբ նա վարել է իր չնչապատկան և կիսրար վեր-
ցրած 10 դես. հողը: Յենթադրենք, վոր տվյալ գյուղում ամեն մի
դեսյատինը վարելու համար հարկավոր է վճարել 20 ո.—ու-
րեմն՝ Մելքումյանն իր սեփական տնտեսության մեջ տրակտորն
ոգտագործելուց ստացել է յեկամուտ 200 ո. ($20 \times 10 = 200$ ո.):
Բայց Մելքումյանը վարել է նաև ուրիշի համար 50 դես. հող և ամեն
մեկ դեսյատինի համար ստացել է 20 ո., ուրեմն 1000 ոուրլի:

($20 \times 50 = 1000$ ո.): Այսպիսով նրա յեկամուտը հավասար է
1200 ոուրլու:

Բայց նա կատարել է նաև հետևյալ ծախսերը՝

ա) բանեցրել է նավթ 10 փութ, փութը, յենթադրենք,
արժե 3 ո. — 30 ո.
բ) բանեցրել է յուղ 5 փութ, փութը, յենթադրենք,
14 ո. — 70 ո.
գ) մեքենավարին վճարել է նույն ժամանակամիջոցի
համար — 500 ո.

Ամբողջ ծախսը . . . — 600 ո.

չիջման (амортизация) ծախսը — 250 ո.

Ընդամենը . . . — 850 ո.

Այսպիսով Մելքումյանի պայմանական գուտ յեկամուտը տրակ-
տորից հավասար է 1200 ո. — 850 ո. — 350 ոուրլու:

Այն դեպքում, յերբ տրակտորի մեքենավարն ինքը տնտեսու-
թյան տերն է, կամ տնտեսության անդամներից մեկը, մեքենա-
վարի աշխատավարձը չպետք է հաշվել ծախսերի մեջ: Իսկ յեթե
տրակտորը վերանորոգելու համար կատարված է վորեւ ծախս, այդ-
պիսին պետք է հաշվել ծախսերի մեջ և գուրս գալ յեկամտի գու-
մարից:

§ 15. ՎՈՉԽԱՐՆԵՐ ՅԵՎ ԱՅԾԵՐ.

Ա. Ընդհանուր յեկամուտ.

1. Մքերվներ.—Վոչխարների և այծերի յեկամտի գումարը
վորոշելու համար պետք է նկատի ունենալ 1928-29 թ. ընթացքում
տնտեսության ունեցած վոչխարների և այծերի քանակը: Կաթը
պետք է հաշվել միայն կաթնատու վոչխարներից և այծերից:
Բուրդը պետք է հաշվել վոչխարների և այծերի ամբողջ քանակից,
բացի գարնան գառներից: Յեկամտի մեջ պետք է հաշվի առնել
բրդի այն քանակը, վորը տնտեսությանն իսկապես ստացել է
անցյալ տարի:

Մսի քանակը պետք է հաշվել ի նկատի ունենալով, վոր նոր-
մալ հոտի 25% մորթվում է, հաշվելով մեծերը և ծծկերները:

2. Գները.—Տնտեսության կարիքների համար գործադրվող
մթերքների տրժեքը պետք է հաշվել տվյալ վայրի շուկայի միջին

զներով, իսկ կաթի փուլը մեկ ուրիշով: Վաճառված մսի և
բրդի արժեքը պետք է հաշվել աշնանը դոյություն ունեցող զնե-
րով, յեթե տնտեսությունը փաստացի տվյալներով չի ապացուցի
վաճառման ուրիշ ժամանակը և գինը:

Բ. Ծ ա խ ս ւ ը .

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել ամբողջ կերի արժեքը (զնած
և սեփական):

Գնված կերի արժեքը պետք է հաշվել հուլիս-հոկտեմբեր ամիսների
միջին զնեքով, յեթե տնտեսությունը փաստացի տվյալներով չի
ապացուցի կերի զնման ուրիշ ժամանակը և գինը:

Ծախսերի մեջ պետք է հաշվել նույնպես հովվի, արոտատե-
ղիների վարձը և այլ մանր ծախսերը, յեթե տնտեսությունն
անում է նման ծախսեր:

§ 16. Խոզաբուծության, մեղվաբուծության, շերամադա-
հուծության և այլ յեկամտի աղբյուրների յեկամուտը պետք է հաշվել
նույն ձևով գյուղհաշվառու և գավառակային հարկահանձնաժո-
ղովի տրամադրության տակ յեղած տվյալների հիման վրա:

§ 17. Վոջ-դյուղատնտեսական գրադմունքներից ստացած յե-
կամուտները հաշվվում են ընդհանուր կարգով՝ դրա մասին հրա-
պարակված հրահանգի համաձայն:

§ 18. Յեթե տնտեսությունն ունի մշտական բառարակ, նրա աշ-
խատավարձը պետք է դուրս դալ տնտեսության ընդհանուր յեկա-
մրտի գումարից:

Հ. Ս. Խ. Հ. Ֆինտոկովատի Գյուղմիասնարկի

Բաժնի վարիչ՝ Ս. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՖԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

Գրառեպ. № 2142 (բ.):

Տիրած 1500:

Պատվ. № 3470

